

Over Forum
De aanbevolen lengte van een opinieartikel voor Forum bedraagt 750 woorden. Ook kunnen abonnees door een ingezonden brief reageren op de redactionele inhoud van het RD. Uitzonderingen zijn: andere brieven, de rubriek

“Kerkelijke pers/ZoGezegd/Menens”, meditaties en recensies. Inzendingen (max. 250 woorden) moeten zijn voorzien van naam en adres van de schrijver. De redactie behoudt zich het recht voor inzendingen (zon-

Eenzaam? Ik maak graag kennis met u

Peter van den Berg

Een haarspeldbocht in het leven zorgt ervoor dat ik niet meer ben die ik was en dat ik niet degene word die ik nu ben. Wat kunnen wij, gezonden en zieken, doen tegen eenzaamheid en onbegrip?

W il je in een paar zinnen vertellen wie je bent en wat je doet?” Wie krijgt deze vraag niet. Een voorstelrondje voor nieuw leden van de vereniging misschien. Wellicht een breed overleg met veel nieuwe collega’s, een training, een hobbyclub. Afhankelijk van de groep vertel je in ieder geval wat voor werk je doet en daarnaast hoe je thuissituatie eruitziet en wat je hobby’s zijn. Maar ik ben chronisch ziek en ‘zit’ thuis. Wie ben ik eigenlijk? Wat geeft ons “identiteit”? Ons werk? Ons “zijn”? Mijn of uw hobby’s? De week tegen de eenzaamheid is bijna voorbij. Wat kunnen wij, gezonden en zieken, doen tegen eenzaamheid en (het gevoel van) onbegrip?!

Meewarige blikken
Onlangs stond ik zelf ook voor die vraag. „Peter, wil jij jezelf ook voorstellen?” Maar wat zeg je dan? „Ik ben Peter van den Berg, 46 jaar, getrouwd en arbeidsongeschikt”? Eerlijk en de rauwe werkelijkheid. Maar die hakt er bij de deelnemers die elkaar en dus mij nauwelijks tot niet kennen wel ineens in. Of moet ik het negeren en zeggen: „Ik ben Peter van den Berg, heb Nederlands recht gestudeerd en ben juridisch adviseur”? Het klopt helemaal, maar dekt dit antwoord de volledige lading? Wie was ik? Ja, die vraag kunnen we, kan ik, makkelijk beantwoorden. Maar doet dat er (nu nog) toe? Blijkbaar is werk, een lidmaatschap van een belangrijke en grote

organisatie van grote betekenis voor wie je bent. Tel je pas mee als je een interessante baan of verantwoordelijkheid hebt? Regelmatig ervaar ik wat meewarige blikken of een vragende houding of men mij wel serieus kan nemen. Als ik echter een pak met stropdas aan heb, mijn koninklijke onderscheiding heb opgespeld, word ik ineens anders benaderd. Zeker als ik daarbij vertel wat ik gedaan heb. Maar moet je dan bewijzen om mee te tellen? Heb ik pas een identiteit omdat ik een goede cv heb?

Keihard geconfronteerd
Identiteit. Wat is dat? Wie ben ik? Ja, zowel peuters in de peuterpubertijd (“ik ben twee en ik zeg nee”) als ‘gewone’ pubers gaan door de fase van het ontdekken van je identiteit heen. “Wie ben ik?” is dan een antwoord op de vraag: Waar kom ik vandaan, wie wil ik zijn, waar ga ik naartoe? In de midlifecrisis worden ook velen daarmee geconfronteerd. Is dit nu het leven dat ik wil leven, of is er meer? Het is ook de vraag waar chronisch-progressieve zieken kei- en keihard mee worden geconfronteerd. Een haarspeldbocht in het leven zorgt ervoor dat je niet meer bent die je was en dat je niet degene wordt die je nu bent. Na zo’n haarspeldbocht zit je even stil, kijk je naar achteren, opzij en naar voren. Wellicht zit daar nog een tussenstap bij: voordat je naar voren kijkt en op pad gaat, kijk je eerst naar boven. Verwacht je het van boven? Terug naar de haarspeldbocht. Vanaf dat moment is er een ‘voor’ en een ‘na’. Een

periode of leven voordat er problemen kwamen en nadat er problemen en grote zorgen kwamen. Zo’n voor en na vragen om zorgvuldige herschrijving van je levensgeschiedenis. Een heroriëntatie van wie ik ben en hoe ik later herinnerd wil worden. Een paar zinnen, een wereld van gedachten, teleurstelling, pijn, (vervlogen) hoop.

Wandrek
„Je bent misschien toe aan en geschikt voor een nieuwe fase en roeping in je leven”, zo zei iemand eens tegen mij toen ik vertelde dat ik arbeidsongeschikt was verklaard. Inderdaad, arbeidsongeschikt

hoeft niet te betekenen dat je niets meer kunt. Gelukkig maar, anders zou het leven inderdaad leeg en doelloos zijn. Onlangs kwam ik een mooi voorbeeld tegen waarbij een loopbaan werd vergeleken met een wandrek in de gymnastiekzaal. Een wandrek waar je aan de ene kant tegenop klimt om aan de andere kant weer naar beneden te klimmen. Als je beneden bent, kun je wel de volgende ‘klimmer’ helpen en instructies geven. Het zal niet voor elke chronisch zieke van toepassing zijn, maar wellicht kunt u als ervaringsdeskundige zo of op andere wijze nog heel veel gezonde frisse klimmers helpen met de levenslessen

OPGEMERKT

Terug naar dertig
Pijn beleven we allen aan de teruggang in de organisatie van het kerkelijke leven, als de gemeente ons lief is, als de samenkomst op zondag ons hart heeft, als we de Heere willen dienen. Pijn hebben we vooral als we denken aan eenzame ouderen, kwetsbaren, gezinnen met opgroeiende kinderen, nogal eens alleengaanden. Maandenlang, een zware last. Die pijn mag uitgesproken en benoemd worden. Die pijn stimuleert tot gerichtheid op de ander

binnen de mogelijkheden die er nog altijd zijn. We waren zo blij dat we vaker naar de kerk konden. Voorzichtig starten we het winterwerk op. En nu? Nu zijn we niet geroepen de overheid ongehoorzaam te zijn, een overheid die het goede voor heel de samenleving zoekt, die in haar beleid een weg zoekt op het brede veld van gezondheid, economie en welzijn, die heeft te dealen met groepen mensen die zich niet laten gezeggen. Er zijn landen waar de overheid niet het gesprek met de kerk zoekt, haar eigenstandige positie erkent. Laten we vreugde vinden in het geloof dat het Woord niet gebonden is, laten we nauwgezet naar elkaar en de ander omzien. Laten we ook degenen die ons vertegenwoordigen via sociale media niet diskwalificeren als mensen die kerkelijk uitverkoop gehouden

hebben, zonder wat we iets weten van de inhoud van deze gesprekken. Laten we vooral getuigen van de Naam van God.

P. J. Vergunst Apeldoorn

Hulp geven
Siebrand Wierda (RD 23-9) en Jaap van der Spek (RD 30-9) helpen onze medemensen in nood. De eerste pleit voor geld geven in plaats van goederen. De tweede pleit voor goederen geven waarnaar vraag is. Je zou ervan in de war raken. In Trouw vertelde woordvoester Pommerel van “Because we Carry” over ene mevrouw Jongmans, die zestig sjaals breide voor de mensen op Lesbos. Helaas kunnen de sjaals niet naar Lesbos. Pommerel: „Als ik één iemand daar een sjaal ga geven, moet ik

iedereen een sjaal geven. We zeggen daarom nu: breng alsjeblieft geen kleding, doneer liever geld.” Wat te doen? Ik ga maar van mezelf uit. Als ik op Lesbos zou zitten, wat zou ik dan nodig

Laten we vreugde vinden in het geloof dat het Woord niet gebonden is

hebben? Basisbehoeften! Op de website van Global Aid Network (GAIN) lees ik dat je dozen met goederen kunt aanleveren. En dan zijn dat geen zelfgebreide sjaals, maar basisbehoeften. Ik kan me toch voorstellen dat ik er blij van zou worden als die uit de

vrachtwagen rollen die voor mijn neus stopt. En dan vallen de artikelen van Wierda en Van der Spek samen. We zijn mensen en we willen geven. Want van geven worden we blij. En geven vanuit een barmhartige houding, zonder oordeel, maakt nog rijker: „Wees barmhartig, gelijk uw Vader ook barmhartig is” (Lukas 6:36). Bovendien: alles wat wij mogen geven, geld óf goederen, zijn toch geschenken van de grote Gever?

Arina Prosman Barneveld

Inflatie/deflatie
De coronacrisis betekent: veel stappen terug doen, ook economisch. Verliezen. Maar wat is er mis met verliezen? Wat geen mens voor elkaar kreeg, is gebeurd door de hand van God.

der overleg) te redigeren en/of in te korten, of zonder opgave van reden te weigeren. Plaatsing van artikelen of brieven betekent niet dat de redactie met de inhoud ervan instemt. Door het inzenden van een brief of opinieartikel verleent de

schrijver aan Erdee Media Groep een niet-exclusieve licentie om het werk vast te leggen, te verveelvoudigen en te verspreiden in gedrukte, elektronische of andere vorm, zoals cd-rom, databank, internet of geluidsdragers.

Coördinatie: Wim Lemstra en Hans-Willem Westerbeke | E-mailadres Forumartikelen: forum@rd.nl | E-mailadres Opgemerkt: hoofdredactie@rd.nl

die je in de achterliggende klim en afdaling hebt geleerd. Behulpzaam, betrokken, betrouwbaar en met passie voor uw of jouw nieuwe roeping, misschien is dat wel je nieuwe identiteit. Wie ik ben? Dank u wel voor uw vraag! Maar wie bent u eigenlijk? Lijkt mij mooi kennis met u te maken!

De auteur was juridisch adviseur, gemeenteraads-lid en Statenlid. Door zijn chronisch-progressieve ziekte is hij in het voorjaar van 2020 arbeidson-geschiedt geraakt. Peter is mederedacteur van de bundels “Een nieuwe uitdaging met Parkinson” (februari 2019) en “Beter leven met een chronisch-progressieve ziekte” (augustus 2020).

Zo’n ‘voor’ en ‘na’ vragen om zorgvuldige herschrijving van je levensgeschiedenis. Een heroriëntatie van wie ik ben en hoe ik later herinnerd wil worden. beeld iStock

Veel verkeer staat stil, vliegtuigen staan aan de grond en ons stikstofprobleem wordt behoorlijk opgelost. God is blijkbaar nog bezig met het behoud van de aarde. Is dat een oordeel of een (ecologische) zegen? Ook in economisch opzicht moeten we niet zo bang zijn om stappen terug te doen. „Een daling van het prijsniveau geldt als een signaal dat het niet lekker loopt met de economie”, schreef het RD (12-9). Dat begreep ik niet. Een prijsdaling (deflatie) is wel eens goed.

De huidige reactie op economisch verlies in onze samenleving zie je ook bij bananenrepublieken. Door veel (‘gratis’) geld in de economie te pompen, ontstaat er inflatie (geldontwaarding). Alles wordt duurder. Gaan we zo door, dan krijg je net als in bananenrepublieken een hyperin-

flatie. Prijzen worden torenhoog. Geld is immers niks meer waard. De erg lage rentes geven dit aan. Zo gaat een economie naar de knoppen. Wanneer prijzen dalen, kun je echter meer kopen voor minder geld. Dat is een prettig idee voor de consument. Maar ook voor bedrijven. Mensen hoeven namelijk minder te verdienen om hetzelfde te kunnen kopen. Loonkosten kunnen naar beneden en bedrijven kunnen voordeliger inkopen. Gaan we echter door tot een hyperinflatie, dan rest ons alleen nog het opzetten van een nieuw monetair stelsel. De neuro? Dat die nieuwe munt meer waard wordt dan de huidige, is vanzelfsprekend. Deflatie nu zou dus prima zijn!

**Henk Bijlsma
Nunspeet**

MILIEU EN TECHNOLOGIE

Hitte maken helpt niet echt tegen opwarming

Ries van Maldegem

Het geloof in een stralende toekomst voor kerncentrales is nog niet uitgedoofd. Pas is in de Tweede Kamer een kernachtig verwoorde motie aangenomen voor onderzoek naar nucleaire energieopwekking. Door partijen die groeien in een klimaat van ontkenning inzake het CO₂-probleem, maar toch hunkeren naar een oplossing ervoor door thorium- en kernfusiecentrales. De minister van Economische Zaken heeft een klantvriendelijk adviesbureau een rapport laten schrijven, met de conclusie dat atoomenergie kan concurreren met zon- en windenergie. Sneu dat uit andere onderzoeken weer het tegendeel blijkt. Iemand moet er dus straal naast zitten, maar wie en wat moet je als burger nu geloven? Het past in de protestantse traditie om je niet als leek te laten wegzetten maar zelf te blijven nadenken. Gelukkig hoeft je geen atoomgeleerde te zijn om energietechniek te snappen: je moet gewoon niet moeilijk doen als het makkelijk kan.

De eenvoudigste manier om elektriciteit te maken, is door licht te laten schijnen op een veredelde glasplaat: dankzij het fotovoltaïsch effect is er dan gelijk stroom. Met een snel schakelende omvormer in een simpel kastje kan er desgewenst wisselstroom van gemaakt worden. Iets ingewikkelder wordt het met een dynamo. Zo’n uit metaal en isolerende kunststoffen samengestelde generator moet je laten ronddraaien om stroom te maken. Dat kan natuurlijk met een windrotor of een waterrad, slim gebruik makend van door de zon aangedreven kringloopprocessen. Nadeel bij bewegende delen is dat er meer gevaar, hinder en slijtage ontstaan. Dat kost meer aan ontwerp, materialen en onderhoud en is dus structureel duurder. Nog complexer wordt het als je zelf wind gaat maken door gas te verbranden. Bij een gasturbine moet naast gas ook lucht worden bijgepompt, ontstaan hoge drukken en temperaturen en lawaai, en komt heet rookgas vrij. De restwarmte kan echter nuttig worden gebruikt. Prettig is ook dat naar behoefte stroom en warmte gemaakt kunnen worden. Dat maakt gasturbines ondanks hogere kosten toch rendabel in de industrie. Weer wat moeilijker wordt het als er een stoomturbine wordt gebruikt om een generator aan te drijven. Dan is er naast een warmtebron ook veel water nodig. Super-

schoon voor de stoomketel en voldoende koud voor de koeling. Normaal worden die thermische centrales gestookt met kolen, olie of gas, met alle inmiddels welbekende nadelen van dien. Dat moet nu stoppen. Dan lonkt kernenergie als alternatief. Het levert ook elektriciteit wanneer je dat wilt maar bespaart een hoop gedoe met fossiele brandstoffen. Echter, aan de dure stoominstallatie wordt dan nog een extra complex proces toegevoegd. Radioactief materiaal winnen, in een reactor plaatsen en benutten, en na gebruik afvoeren, maakt het tot de moeilijkste manier van elektriciteitsopwekking. Met thorium zou het theoretisch iets simpeler kunnen, maar met kernfusie wordt het juist extreem ingewikkeld. Beide qua radioactief afval gunstiger varianten vergen nog een lange tot zeer lange ontwikkeltijd, en heel veel geld. Zo blijven nucleaire stroomfabrieken prijzig. Technieken goedkoper maken via massaproductie lukte met hooguit duizenden kerncentrales ook niet zo goed en snel als met miljoenen windturbines en miljarden zonnepanelen.

Zonnepanelen zijn inmiddels per vierkante meter al minder duur dan dakpannen en gevelplaten

Die laatste zijn inmiddels per vierkante meter al minder duur dan dakpannen en gevelplaten, zodat je ze bij nieuwbouw al terugverdiend hebt voordat ze gebruikt worden. Dus: gratis stroom! Naast hoge bouwkosten en afvalproblemen hebben kerncentrales nog twee blijvende nadelen. Ze kunnen niet meer voluit draaien vanwege het steeds vaker met goedkope, duurzame elektriciteit overstromende net, tenzij er opslag beschikbaar is, maar dan zijn ze niet meer nodig. En ze voegen per kWh elektriciteit weliswaar niet veel CO₂ maar wel drie keer zoveel extra warmte toe aan het natuurlijk milieu. Zeer onpraktisch bij watertekorten en stijgende temperaturen. De thoriumcentrale is dus geen oplossing, maar kernfusie mogelijk wel. Alleen dan in 2050 niet voor het energieprobleem maar voor het heli-umtekort.

De auteur is adviserend ingenieur.

„Kerncentrales voegen per kWh elektriciteit weliswaar niet veel CO₂ maar wel drie keer zoveel extra warmte toe aan het natuurlijk milieu.” Foto: kencentrale in het Belgische Tihange. beeld ANP, Marcel van Hoorn